

Rapportage Transparantieregister Zorg 2022

Juli 2023

Op 25 juli 2023 heeft het Transparantieregister Zorg de cijfers over 2022 gepubliceerd. Ook dit jaar heeft de CGR een jaarlijkse steekproef van tien van de gemelde financiële relaties genomen en de onderliggende contracten, afspraken en facturen opgevraagd bij bedrijven en deze onderzocht. De resultaten van dit onderzoek vindt u in deze rapportage.

De steekproef

De rapportage over deze steekproef dient twee doelen. Aan de ene kant geeft de steekproef inzicht in hoe bedrijven en zorgprofessionals hun financiële relaties (contractueel) organiseren en of de regels inzake gunstbetoon zijn nageleefd. Aan de andere kant geeft het een beeld waar deze relaties over gaan en op welke manier ze bijdragen aan betere zorg. De CGR heeft financiële relaties geselecteerd met een bovengemiddeld hoog geldbedrag. Daarvoor is gekozen omdat bij deze relaties mogelijk eerder vragen opkomen. De geselecteerde relaties zijn daarmee niet representatief voor het geheel.

De financiële relaties die de CGR heeft onderzocht, kunnen worden ingedeeld in de volgende categorieën:

1. Zorgprofessionals die tegen vergoeding een dienst verlenen aan een geneesmiddelenbedrijf
2. Zorginstellingen die tegen vergoeding een dienst verlenen aan een geneesmiddelenbedrijf
3. Geneesmiddelenbedrijven die een project sponsoren van een ziekenhuis of een groep artsen
4. Geneesmiddelenbedrijven die een event of nascholing sponsoren
5. Sponsoring van of dienstverlening door een patiëntenorganisatie

De CGR heeft aan de hand van deze selectie de betrokken bedrijven benaderd om de onderliggende overeenkomsten en stukken op te vragen en eventueel een nadere toelichting te geven op aanvullende vragen van de CGR. Op grond van de Gedragscode Geneesmiddelenreclame (hierna: Gedragscode) kan de CGR deze informatie opvragen. Hieraan hebben de tien bedrijven volledig meegewerkt.

Voor alle financiële relaties geldt dat deze een zorginhoudelijk belang moeten hebben en dat de vergoeding in redelijke verhouding staat tot dit belang. Verder dient de relatie te zijn vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst, waarin het doel, uitvoering en vergoeding van hetgeen is afgesproken helder is omschreven.

Om de privacy van natuurlijke personen en commerciële vertrouwelijkheid voor rechtspersonen te waarborgen, hanteert de CGR als uitgangspunt dat de exacte gegevens van de betrokken relaties vertrouwelijk worden behandeld. Er worden daarom geen persoonsgegevens van natuurlijke personen of commercieel gevoelige informatie gepubliceerd. Dit betekent onder meer dat bedragen waarmee de relaties gemoeid zijn in een bandbreedte zijn weergegeven, dat de betrokken namen zijn weggelaten en dat medisch specifieke informatie is veralgemeniseerd.

[>> lees verder](#)

Zorgprofessionals die tegen vergoeding een dienst verlenen aan een geneesmiddelenbedrijf

In het geval van het type relatie 'dienstverlening door beroepsbeoefenaren', verrichten beroepsbeoefenaren diensten in opdracht van geneesmiddelenbedrijven. Om de legitimiteit van de dienstverlening te waarborgen, zijn op basis van de Gedragscode de volgende voorwaarden op dit soort relaties van toepassing:

- De dienst is van belang voor de uitoefening van de geneeskunst, de farmacie, de tandheelkunst, de verpleegkunst of de verloskunst;
- De vergoeding voor de dienstverlening staat in redelijke verhouding tot de te verrichten diensten. De CGR heeft in samenspraak met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) redelijke maximum uurtarieven vastgesteld voor de verschillende categorieën beroepsbeoefenaren;
- De gevraagde dienstverlening is vooraf vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst waarin de diensten en de hoedanigheid van de dienstverlener helder zijn omschreven, het honorarium en eventuele onkostenvergoeding zijn gedefinieerd en is bepaald hoeveel uur waar en wanneer worden verricht;
- In de overeenkomst wordt bepaald hoe de openbaarmaking plaatsvindt in het Transparantieregister Zorg.

1. Hoogleraar ondersteunt bedrijf bij opstellen methodologie om impact van interventies te meten

Beschrijving

Een hoogleraar werkt mee aan een project van een geneesmiddelenbedrijf om een methodologie te ontwikkelen die de impact van interventies kan meten voor twee soorten aandoeningen om te zien welke zorgpaden de meeste waarde opleveren voor de patiënt. De hoogleraar heeft diensten geleverd voor een bedrag tussen de €20.000 en €25.000.

Beoordeling

De CGR ziet dat het project waarde toevoegt aan de zorg en de kwaliteit van zorgverlening aan de patiënt. De financiële afspraken zijn vooraf vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst tussen het bedrijf en een BV van de hoogleraar. Conform de CGR Gedragscode is de relatie gemeld op het BIG-nummer van de arts, zodat in het register inzichtelijk is dat de hoogleraar de feitelijke werkzaamheden heeft verricht.

De beschrijving van de te leveren dienst en de reden waarom de betreffende hoogleraar is geselecteerd, is in het contract summier weergegeven. Na navraag legt het bedrijf uit dat de hoogleraar expertise heeft op het gebied van impactmodellen binnen de gezondheidszorg en wordt gezien als key opinion leader op dit gebied. De hoogleraar treedt op als begeleider van het project en doet ook uitvoerend werk wat betreft stakeholdermapping en -management voor niet-traditionele stakeholders zoals zorgverzekeraars, medical managers en andere financiële stakeholders in ziekenhuizen. Wat betreft de vergoeding is van tevoren een maximumbedrag afgesproken met een maximale tijdsbesteding. Gedurende het project declareert de hoogleraar de gemaakte uren en krijgt hij per uur een vergoeding die in lijn is met de maximum uurtarieven van de CGR.

Ook zijn er afspraken gemaakt over maximaal te vergoeden onkosten. Uit één van de facturen blijkt dat er reiskosten zijn gemaakt. Deze zijn apart gemeld aan het Transparantieregister. Echter zijn onkosten vergoed via twee andere facturen gemeld als onderdeel van het honorarium. Het bedrijf wordt erop gewezen dat vergoedingen voor dienstverlening en vergoede onkosten apart van elkaar moeten worden gemeld.

Het bedrijf en de hoogleraar hebben met elkaar afgesproken dat de relatie openbaar wordt gemaakt in het Transparantieregister Zorg.

[>> lees verder](#)

Wat is goed en wat kan beter

De financiële relatie heeft een doelstelling met een zorginhoudelijk belang. De afspraken zijn vooraf vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst waaruit het doel en vergoeding voldoende blijken. Ook het feit dat de relatie zal worden gemeld aan het Transparantieregister Zorg is in de overeenkomst opgenomen.

Wat beter kan is de onderbouwing van de gedeclareerde diensten van de betrokken hoogleraar. Bij navraag bleek dit goed onderbouwd. Verder dient de vergoeding voor onkosten separaat te worden gemeld aan het Transparantieregister Zorg.

De CGR acht de relatie grotendeels in overeenstemming met de gedragscode.

2. Adviesopdracht voor de ontwikkeling van tools om patiënten in beweging te krijgen

Beschrijving

In 2022 adviseert een hoogleraar binnen zijn expertisegebied aan een geneesmiddelenbedrijf en ontvangt daarvoor een vergoeding van tussen de € 3.000 en € 8.000. Het bedrijf is gestart met een project om mensen met een bepaalde aandoening meer te laten bewegen. Het bedrijf legt uit dat fysieke activiteit in richtlijnen wel wordt aanbevolen als manier om zonder gebruik van medicijnen verbetering te bevorderen, maar dat de implementatie hiervan maar matig van de grond komt. Het bedrijf wil een bijdrage leveren om dit meer van de grond te krijgen.

Beoordeling

Voor het project wordt een werkgroep opgericht met meerdere experts op het gebied van deze aandoening. De betrokken hoogleraar zit de werkgroep viermaal voor en levert een inhoudelijke bijdrage. Ook draagt hij bij aan een brainstormsessie over de wetenschappelijke onderbouwing van de effecten van het gebruik van geneesmiddelen voor de behandeling en hoe dit zich verhoudt tot preventie door bijvoorbeeld meer te bewegen. De hoogleraar denkt mee over de ontwikkeling van tools voor de klinische praktijk.

Het project draagt bij aan de verbetering van zorg voor patiënten door zorgprofessionals tools aan te bieden om beweging bij een bepaalde patiëntengroep te stimuleren, wat deze patiënten bewezen ten goede komt.

Het contract maakt duidelijk dat de hoogleraar expert is op het onderwerp van het project en vanuit die hoedanigheid is benaderd. Het contract specificeert de specifieke activiteiten, de te besteden uren en het uurtarief. Het bedrag is uitgekeerd op een zakelijke rekening, maar gemeld op naam (BIG-nummer) van de uitvoerende beroepsbeoefenaar, conform de CGR-regels. Ook zijn afspraken gemaakt over te vergoeden onkosten, namelijk dat bescheiden gastvrijheid voor rekening komt van het bedrijf. Andere onkosten worden niet vergoed, behalve parkeerkosten.

De hoogleraar heeft 25 uur besteed aan het voorzitten, voorbereiden en bijdragen aan vier werkgroepen, als ook bijgedragen aan een brainstormsessie en aan de ontwikkeling van tools voor de klinische praktijk. Het uurtarief van €200 per uur is conform de CGR maximale uurtarieven voor hoogleraren. De tijdsbesteding en vergoeding daarvoor acht de CGR als redelijk.

Verder onderschrijven de partijen in de overeenkomst de CGR Gedragscode en specifiek de regels over openbaarmaking van financiële relaties.

Wat is goed en wat kan beter

De CGR oordeelt dat de financiële relatie in lijn is met de Gedragsregels. De gevraagde dienst is zorginhoudelijk van belang waarvoor de betrokken hoogleraar is gekwalificeerd. De gevraagde diensten, de uitvoering en vergoeding zijn

>> lees verder

voldoende nauwkeurig in de overeenkomst vastgelegd. Dat geldt ook voor het feit dat de dienst zal worden gemeld aan het Transparantieregister Zorg.

Zorginstellingen die tegen vergoeding een dienst verlenen aan een geneesmiddelenbedrijf

Ook zorginstellingen kunnen diensten verlenen die niet één-op-één kunnen worden toegerekend aan individuele beroepsbeoefenaren die aan de zorginstelling zijn verbonden of daar werkzaam zijn. De dienstverlening kan bestaan uit diensten van beroepsbeoefenaren of niet-beroepsbeoefenaren die bij de zorginstelling werkzaam zijn, of uit andere soorten diensten, zoals het verstrekken van gezondheidszorginformatie (data die niet zijn te herleiden naar individuele patiënten). De Gedragscode stelt verder dezelfde eisen aan dienstverleningsovereenkomsten die met de zorginstelling worden afgesloten als die met een individuele beroepsbeoefenaar zijn overeengekomen en deze dienen ook te worden gerapporteerd aan het Transparantieregister Zorg.

3. Apotheek verleent dienstverlening voor *patient support program*

Beschrijving

Een grote apotheek verzorgt een groot deel van de uitvoering van een meerjarig patient support program (PSP) van een geneesmiddelenbedrijf en wordt daar financieel voor vergoed. Er is een bedrag gemeld tussen de €300.000 en €350.000 over 2022. Het PSP houdt in dat vrouwen met een ernstige aandoening een jaar lang worden ondersteund bij het nemen van een geneesmiddel van het geneesmiddelenbedrijf. Patiënten kunnen zich vrijwillig aanmelden en komen ook in aanmerking voor het geneesmiddel zonder deelname aan het PSP. In 2022 deden ruim 700 nieuwe patiënten mee met het PSP waarmee het totaal aantal deelnemende patiënten naar ongeveer 1400 stijgt.

Beoordeling

De apotheek heeft expertise op het gebied van PSP's, door de beschikbaarheid van een serviceorganisatie incl. een team van verpleegkundigen. Volgens de overeenkomst zorgt de apotheek voor coaching en begeleiding van patiënten voor de levering van de geneesmiddelen aan huis gedurende een jaar. Hieronder vallen verschillende contactmomenten met de patiënt: een bezoek van een verpleegkundige aan huis die uitleg geeft over medicatie en instructies geeft over de juiste toedieningswijze, tweemaal contact per mail, en drie belgesprekken. De patiënt kan zelf om aanvullend contact met de verpleegkundige vragen. De apotheek verzorgt ook een helpdesk, al worden product-gerelateerde vragen beantwoord door het bedrijf zelf. De apotheek rapporteert maandelijks aan het bedrijf.

Het bedrijf is gevraagd om toelichting te geven op meerdere elementen. De bedragen in de factuur, in de overeenkomst en het gemelde bedrag in het TRZ komen niet met elkaar overeen. In de begroting mist het grootste deel van de kosten en zijn uurtarieven voor verpleegkundigen niet duidelijk gespecificeerd. Ook is in de overeenkomst geen bepaling opgenomen over eventuele vergoeding van onkosten.

Het bedrijf licht toe dat het gaat om een variabel sponsorbedrag dat wordt vergoed op basis van het aantal gemaakte huisbezoeken, aantal malen thuisbezorgen van geneesmiddelen, belgesprekken, etc. Het gerekende uurtarief voor verpleegkundigen bedraagt € 60.

Wat is goed en wat kan beter

Het doel van de overeenkomst is van zorginhoudelijk belang. De betrokken apotheek is gekwalificeerd om de dienst te verrichten, hetgeen voldoende is gespecificeerd.

Uit de initieel overgeleverde stukken bleek niet voldoende wat de onderbouwing is van het gemelde bedrag. Na toelichting van het bedrijf is dit inzichtelijk geworden, zoals hierboven toegelicht. De CGR acht de relatie grotendeels in overeenstemming met de gedragscode.

>> lees verder

Geneesmiddelenbedrijven die een project sponsoren van een ziekenhuis of een groep artsen

Geneesmiddelenbedrijven dragen bij aan zorgprojecten van zorginstellingen (zoals ziekenhuizen) en samenwerkingsverbanden van beroepsbeoefenaren. Volgens de Gedragscode is sponsoring van zorgprojecten toegestaan, mits deze:

- betrekking heeft op innovatieve en/of kwaliteitsverbeterende activiteiten;
- de directe of indirecte verbetering van zorg aan patiënten of de bevordering van de medische wetenschap tot doel;
- wordt verstrekt aan zorginstellingen of samenwerkingsverbanden van beroepsbeoefenaren;
- op geen enkele wijze verplicht tot het voorschrijven, ter hand stellen of gebruik van geneesmiddelen van het geneesmiddelenbedrijf;
- qua aard en inhoud niet verder gaat dan nodig is om het beoogde doel te realiseren en er geen reguliere (zorg)kosten worden vergoed;
- op integere, eerlijke en transparante wijze plaatsvindt, waarbij de aard, het doel en de omvang vooraf schriftelijk in een overeenkomst zijn vastgelegd;
- geen prestatieplicht voor de ontvanger omvat, met uitzondering van naamsvermelding van de vergunninghouder;
- niet leidt tot aantasting van de onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van de betrokken partijen en van de sector.

Hieronder zijn de geselecteerde sponsorrelaties met zorginstellingen en samenwerkingsverbanden van beroepsbeoefenaren beschreven en beoordeeld.

4. Bedrijf sponsort in Nederland gevestigde organisatie met veel internationale activiteiten

Beschrijving

Een bedrijf sponsort in 2022 een internationale wetenschappelijke vereniging die een specifieke groep internationale beroepsbeoefenaren en wetenschappers in hetzelfde veld vertegenwoordigt. De organisatie is gevestigd in Nederland maar opereert wereldwijd. De sponsoring vindt plaats vanuit het internationale hoofdkantoor van het bedrijf, dat in het buitenland is gevestigd. De vraag is gerezen of de relatie in Nederland gemeld had moeten worden, omdat er maar een kleine groep Nederlandse beroepsbeoefenaren betrokken is bij de organisatie.¹

Nadat de CGR de onderliggende stukken heeft opgevraagd en ontvangen, blijkt dat de relatie eigenlijk niet gemeld hoefde te worden. Het aandeel van Nederlandse beroepsbeoefenaren als leden of als bestuurders is dusdanig klein (ruimschoots onder de grens van 25%), dat op basis van de CGR Gedragscode geen meldplicht in Nederland geldt. Het bedrag wordt uit het register verwijderd en het bedrijf onderzoekt of de relatie in het land van de vestiging van het hoofdkantoor kan worden gemeld. Ten behoeve van de transparantie wordt de relatie wel in deze rapportage meegenomen.

Beoordeling

Het gaat om sponsoring van een programma van de wetenschappelijke vereniging ter bevordering van een duurzame en rechtvaardige toegang tot een bepaalde groep van geneesmiddelen. De organisatie organiseert een symposium, meerdere online evenementen, publicaties en verspreiding van de publicaties om impact van de publicaties te vergroten.

De partijen hebben van tevoren vastgelegd wat de vereniging gaat ondernemen met het sponsorbedrag. De vereniging geeft tijdens het project updates aan het bedrijf over de voortgang en over de uitgegeven bedragen.

De partijen hebben afgesproken dat het bedrijf conform geldende wet- en regelgeving de relatie openbaar zal maken. Op basis van de geldende regels in de zelfregulering, hoeft de relatie vanwege een te beperkte band met Nederland niet te worden gemeld aan het Transparantieregister Zorg.

¹ Zie de toelichting bij artikel 7.2.1 CGR over de meldplicht van sponsoring aan internationale wetenschappelijke verenigingen. Deze uitzondering op de meldplicht wordt naar alle waarschijnlijkheid niet opgenomen in de volgende versie van de CGR Gedragscode.

[>> lees verder](#)

Wat is goed en wat kan beter

Op basis van de documenten rond deze financiële relatie heeft de CGR geen aanleiding om te concluderen dat in Nederland praktiserende beroepsbeoefenaren worden beïnvloed bij het voorschrijven of ter hand stellen van geneesmiddelen. Ook worden geen reguliere zorgkosten vergoed. Het bedrijf is niet de enige sponsor van de vereniging, wel de enige sponsor van het programma.

Partijen zijn het eens dat de gevraagde sponsorbedragen redelijk zijn in verhouding tot het beoogde doel van de gesponsorde activiteiten. Bedragen die niet worden besteed, worden terugbetaald. Ook mag het geld niet worden gebruikt om onkosten te vergoeden.

De relatie was niet meldplichtig in Nederland. Uit de stukken blijkt wel dat de relatie niet strijdig is met de gedragscode.

5. Bedrijf sponsort ziekenhuis voor de opzet van een infrastructuur voor het vergaren van zorgdata

Beschrijving

In 2021 sponsort een geneesmiddelenbedrijf een ziekenhuis voor de uitvoering van een driejarig project. Omdat het bedrag voor 2021 in 2022 is betaald, is de melding aan het TRZ in 2023 gedaan. Het sponsorbedrag voor 2021 ligt tussen de €230.000 en €280.000.

Het gaat om een project om geneesmiddelen (van verschillende geneesmiddelenbedrijven) toegankelijk te maken die nog geen onderdeel uitmaken van het verzekerd pakket. Het project voorziet in de opzet van een innovatieve infrastructuur om Real World Evidence (RWE) te verzamelen over de effectiviteit en veiligheid van medicatie. Deze gegevens zullen bijdragen aan de opname van de betrokken geneesmiddelen tot verzekerde zorg. De sponsoring komt tot stand op aanvraag van het ziekenhuis. Het project wordt onderschreven door de medisch-wetenschappelijke verenigingen, de zorgverzekeraars en Zorginstituut.

Beoordeling

Het project draagt bij aan betere zorg voor patiënten door geneesmiddelen beschikbaar te stellen en met data meer kennis over de veiligheid en effectiviteit van de middelen te ontwikkelen. Dat de medische wetenschap, zorgverzekeraar en Zorginstituut het project onderschrijven, versterkt dit beeld.

De afspraken zijn vastgelegd in een contract, inclusief een begroting. Partijen onderschrijven dat de sponsoring geen invloed mag hebben op het voorschrijfgedrag van zorgprofessionals. Het bedrijf is één van meerdere sponsors, wat de onafhankelijkheid van de betrokkenen bij het project ten goede komt. De twee partijen hebben afgesproken dat de relatie zo nodig gemeld wordt aan het TRZ. Er is in het kader van de samenwerking geen gastvrijheid verleend.

Als tegenprestatie levert de stichting kwartaalrapporten over de voortgang van het project en een jaarlijkse presentatie. Dat bestaat uit geaggregeerde informatie over de deelnemende ziekenhuizen, geneesmiddelenbedrijven, het aantal geneesmiddelen dat wordt gebruikt en het aantal patiënten dat deelneemt.

Wat is goed en wat kan beter

De CGR acht de financiële relatie in lijn met de Gedragscode. Het verplicht op geen enkele wijze tot het voorschrijven of ter hand stellen van geneesmiddelen en gaat qua aard en inhoud niet verder dan nodig. Het gaat om een project dat de zorg voor patiënten kan verbeteren.

[>> lees verder](#)

Geneesmiddelenbedrijven die een event of nascholing sponsoren

Voor de sponsoring van nascholingsbijeenkomsten geldt dat deze zich niet mag uitstrekken tot andere kosten dan algemene organisatiekosten en gastvrijheidskosten, waarbij de vergoeding van gastvrijheid (reis-, verblijf- en/of deelnamekosten) zich beperkt tot hetgeen strikt noodzakelijk is voor deelname aan de samenkomst. De afspraken dienen vooraf schriftelijk te worden vastgelegd. De overeenkomst moet in ieder geval een precieze omschrijving bevatten van de gesponsorde bijeenkomst (inclusief financiële onderbouwing) en van de rechten en verplichtingen van alle betrokken partijen.

6. Bedrijf sponsort multidisciplinaire refereeravond

Beschrijving

In 2022 sponsort een geneesmiddelenbedrijf een specialistische afdeling voor het organiseren van een refereeravond over het goed doorlopen van het voorbereidende traject op het opereren van patiënten en de verschillende disciplines die daarbij komen kijken. Er worden 50 tot 90 specialisten en medewerkers van verschillende specialismen uitgenodigd, waaronder ook niet-beroepsbeoefenaren. Het gesponsorde bedrag bedraagt tussen de €7.500 en €12.500. Voor de samenkomst is accreditatie aangevraagd.

Beoordeling

Het programma loopt van 18:00 tot 22:00 uur. Tijdens de avond worden borrel, diner en koffie verzorgd voor de deelnemers. De kosten blijven ruim binnen de marges die de CGR hiervoor stelt en een groot deel van de gastvrijheid wordt tijdens het inhoudelijke programma verstrekt.

De vakgroep draagt zelf een deel van de kosten, wat de onafhankelijkheid ten goede komt. De vergoedingen voor de sprekers vallen binnen de CGR-kaders. De vakgroep heeft in de begroting tweemaal onvoorziene kosten opgenomen, waarvan één van de posten bestaat uit overhead. Het bedrijf heeft bij de vakgroep nagevraagd wat precies het verschil is tussen de twee onvoorziene posten. Het bedrijf legt uit dat de eerste onvoorziene post gaat over de kosten van techniek en zaalhuur. Van tevoren is aangekondigd dat deze kosten mogelijk hoger uitvallen afhankelijk van het aantal deelnemers, gemaximeerd tot een bepaald bedrag. De tweede post onvoorzien in de vorm van overhead zijn kosten voor verhoging van tarieven tussen het moment van opstellen van de begroting en daadwerkelijke afname van diensten.

In ruil voor de sponsoring biedt de vakgroep aan dat de sponsor zich als zodanig kan presenteren en dat de sponsor intensief contact kan hebben met de specialisten. Het gaat om een gemengde bijeenkomst waar ook informatie over producten wordt gegeven en waar banners en displays over producten kunnen worden getoond. Bij navraag laat het bedrijf weten dat geen gebruik is gemaakt van deze mogelijkheid vanwege de aanwezigheid van niet-beroepsbeoefenaren. Het bedrijf mag volgens de gemaakte afspraken geen invloed hebben op de inhoud van het symposium. In algemene zin hebben partijen afgesproken dat zij de geldende wetgeving en industrie-codes in acht zullen nemen.

Wat is goed en wat kan beter

De afspraken die van tevoren zijn gemaakt zijn vrij helder. De bijeenkomst is geaccrediteerd, wat het wetenschappelijke karakter van de bijeenkomst onderschrijft. Ook is het positief dat de vakgroep zelf een gedeelte van de kosten draagt. De gastvrijheidskosten zijn op basis van de begroting redelijk en gelegitimeerd. Alhoewel de begroting vrij specifiek is, is een aandachtspunt dat tweemaal onvoorziene kosten in rekening worden gebracht. Deze kosten worden ruim gedekt door de eigen bijdrage van de vakgroep, echter is het wel van belang om bij het aangaan van de relatie helder te hebben waarvoor dergelijke kostenposten kunnen worden ingezet.

De CGR acht de relatie in lijn met de gedragsregels.

>> lees verder

7. Bedrijf sponsort twee evenementen en een bewustwordingscampagne van een Europese vakgroep vereniging

Beschrijving

In 2022 heeft een bedrijf drie internationale evenementen gesponsord van een Europese vereniging van zorgprofessionals werkzaam in een bepaald vakgebied. De vereniging is gevestigd in Nederland. De sponsorbedragen zijn gefinancierd vanuit het buiten Nederland gevestigde hoofdkantoor. Aangezien de internationale vereniging in Nederland is gevestigd, heeft het bedrijf de relatie desondanks in het Nederlandse Transparantieregister gemeld, ook al is de betrokkenheid van in Nederland praktiserende beroepsbeoefenaren minimaal of zelfs geheel afwezig. In die zin zijn de gemelde financiële relaties niet meldplichtig wegens het ontbreken van enige invloed op in Nederland praktiserende beroepsbeoefenaren. De sponsoring bedraagt in totaal een bedrag tussen €600.000 en €650.000.

1. De eerste driedaagse bijeenkomst vindt plaats in Oostenrijk. Sponsoring bedroeg € 5.000 - € 10.000
2. De tweede gemelde bijeenkomst is een vierdaagse internationale wetenschappelijke bijeenkomst in Nederland, gesponsord voor een bedrag tussen € 540.000 en € 580.000.
3. De derde gemelde sponsoring betreft een event als bewustwordingscampagne in Engeland voor een bepaalde aandoening en specifiek één van de symptomen die daarbij komt kijken, waar patiënten veel last van hebben. Het sponsorbedrag ligt tussen de € 55.000 en € 60.000

Beoordeling

Op basis van de Gedragscode moeten relaties die in een apart contract zijn vastgesteld, ook apart worden gemeld. Dit geldt ook als het gaat om meerdere relaties tussen hetzelfde geneesmiddelenbedrijf en dezelfde zorgprofessional/zorgorganisatie. In dit geval gaat het om drie keer sponsoring aan dezelfde organisatie voor twee samenkomsten en een evenement dat dient als bewustwordingscampagne. De relaties hadden niet gezamenlijk maar apart gemeld moeten worden.

7.1 Samenkomst 1 in Oostenrijk

De overeenkomst geeft aan om welke bijeenkomst het gaat, maar is vrij summier en specificeert bijvoorbeeld niet het programma, de (sub)onderwerpen, of aan welke elementen het sponsorbedrag wordt besteed. Online is te zien dat tijdens het dagprogramma het grootste gedeelte van de tijd wordt besteed aan wetenschappelijke bijeenkomsten. Het bedrijf ontvangt voor de sponsoring de mogelijkheid om een 'industrie sessie' te houden, een stand en wordt genoemd als sponsor van het congres. De bijeenkomst wekt de indruk dat er meerdere sponsoren zijn, dit is echter niet vast te stellen op basis van de stukken, o.a. omdat een begroting ontbreekt. Gezien het feit dat het een internationale bijeenkomst betreft dat niet is gericht op in Nederlands praktiserende beroepsbeoefenaren (het bedrijf heeft geen aanwijzingen dat Nederlandse beroepsbeoefenaren aanwezig zijn geweest maar kan dit ook niet volledig uitsluiten), valt een verdere gunstbetoontoets op basis van de CGR Gedragscode buiten de scope van het onderzoek.

7.2 Samenkomst 2 in Nederland

In het contract voor deze grote internationale samenkomst is kort maar duidelijk beschreven wat het onderwerp is van de bijeenkomst en wat het bedrijf kan verwachten voor het sponsorpakket, namelijk een stand, ruimte voor drie symposia, een business lounge en zichtbaarheid van de naam als sponsor online en tijdens het congres. Online is te zien dat het programma volledig bestaat uit wetenschappelijke sessies. In de begroting is te zien dat het programma wordt gesponsord door meerdere bedrijven, wat de onafhankelijkheid ten goede komt. Meer dan de helft van het budget wordt gedekt door inschrijfgeld, waarmee alle kosten die met gastvrijheid te maken hebben worden gedekt. Daarmee is er geen sprake van enige vorm van gunstbetoon.

7.3 Event voor bewustwording

Een bewustwordingscampagne voor een aandoening richting artsen kan uiteindelijk de patiënten ten goede komen. In het contract staat het sponsorbedrag, de begroting voor het evenement en wat het bedrijf kan verwachten in ruil voor sponsoring. Het bedrijf is de enige sponsor. De begroting is erg summier. Er zijn zes kostenposten, echter is er geen onderbouwing van hoe de bedragen zijn opgebouwd. Gezien het feit dat het event in Engeland heeft plaatsgevonden,

>> lees verder

is het niet aan de CGR om te bepalen of de betaalde vergoeding redelijk is.

Door de sponsoring krijgt het bedrijf: 1) toegang tot een internationaal netwerk van beleidmakers, 2) de mogelijkheid om gemaakte content zelf voor externe doeleinden in te zetten; 3) een benoeming als sponsor in bepaalde content die wordt gecreëerd.

Deze sponsoring is in feite geen sponsoring van een samenkomst, maar de bewustwordingscampagne moet worden gekwalificeerd als project. Nu het bedrijf de enige sponsor is van dit project, acht de CGR het positief dat in de overeenkomst uitgebreid wordt stilgestaan bij de gedragsregels van de CGR wat betreft Nederlandse zorgprofessionals. Het bedrijf heeft bovendien bevestigd dat geen Nederlandse beroepsbeoefenaren betrokken zijn geweest bij dit project.

Wat is goed en wat kan beter

De onderliggende stukken van de drie relaties geven geen aanwijzingen dat in Nederland praktiserende beroepsbeoefenaren die de bijeenkomsten bezoeken zouden kunnen worden beïnvloed om geneesmiddelen van het bedrijf voor te schrijven of ter hand te stellen. Het betreft bovendien internationale activiteiten, gesponsord vanuit het internationale hoofdkantoor, waarbij de betrokkenheid van in Nederland praktiserende beroepsbeoefenaren minimaal of zelfs geheel afwezig was.

Het is positief voor de onafhankelijkheid van de Europese vakgroep vereniging dat in minstens twee van de drie gevallen sprake was van meerdere sponsoren. Ook is voor alle drie de sponsoringscontracten afgesproken dat de relatie openbaar wordt gemaakt.

De CGR heeft als aandachtspunt hoe moet worden omgegaan met vergoedingen voor internationale activiteiten van in Nederland gevestigde zorgorganisaties. Indien geen sprake is van invloed op in Nederland praktiserende beroepsbeoefenaren, zou de relatie niet hoeven te worden gemeld. Maar nu de ontvangende zorgorganisatie in Nederland is gevestigd, ligt melding in het Nederlandse Transparantieregister toch het meest voor de hand. De CGR zal deze omstandigheden nader met de stakeholders bespreken.

De CGR acht de gemelde relatie grotendeels in overeenstemming met de gedragscode.

Sponsoring van of dienstverlening door een patiëntenorganisatie

Het ondersteunen van patiëntenorganisaties is nader geregeld in artikel 6.6.2 van de Gedragscode. Het vergoeden van dienstverlening van patiëntenorganisaties is nader geregeld in artikel 6.6.4. Ondersteuning van patiëntenorganisaties en vergoeden van dienstverlening door patiëntenorganisaties is toegestaan onder de voorwaarde dat de onafhankelijkheid van de patiëntenorganisatie wordt gewaarborgd. Verder gelden dezelfde criteria als voor de sponsoring van zorginstellingen en relaties met niet-beroepsbeoefenaren.

8. Sponsoring van patiëntenorganisatie om patiëntengroep in beweging te krijgen

Beschrijving

In 2022 sponsort een bedrijf een patiëntenorganisatie voor het bijdragen aan een vierjarig project om patiënten met een bepaalde aandoening in beweging te krijgen. Hierbij worden mensen 20 weken lang bij de hand genomen door lokale professionals zoals zorgprofessionals en professionals uit de vitaliteits- en sportsector. Het project bestaat in 2022 zeven jaar en de patiëntenorganisatie heeft de ambitie om het programma als franchiseformule te verkopen aan provincies en gemeentes.

[>> lees verder](#)

De organisatie wil in 2025 meer dan 20.000 deelnemers hebben. De gesponsorde organisatie ondersteunt het project, de uitvoering is in handen van zorg- en sportprofessionals. Het sponsorbedrag ligt tussen de €350.000 en €400.000, inclusief BTW.

Beoordeling

Het project draagt bij aan het vergroten van de gezondheid van deze patiëntengroep. De patiëntenorganisatie stelt dat wetenschappelijk is onderbouwd dat de inzet in het kader van het project positieve invloed heeft voor de patiënten. Het zet niet aan tot het oneigenlijk voorschrijven, ter hand stellen of gebruiken van geneesmiddelen van het bedrijf. In het project wordt ook gesproken over een onderzoeksplatform waarin data over deelnemers wordt verzameld. Het bedrijf geeft aan geen toegang te hebben tot het platform.

De begroting voor het project is van tevoren bekend gemaakt. Het bedrijf is gevraagd bepaalde elementen nader toe te lichten. Daaruit blijkt dat de bedragen voor het project zijn uitgegaan van 3000 deelnemers en dat de kosten per groep van 20 deelnemers van tevoren zijn vastgelegd.

De patiëntenorganisatie krijgt ook geld binnen via subsidies, lidmaatschapsgelden, en een zorgverzekeraar. De organisatie is van plan om financiering via gemeentes te regelen. Dit komt de onafhankelijkheid ten goede. Partijen hebben ook afgesproken dat geld dat niet wordt besteed, teruggaat naar het bedrijf.

Het bedrijf wordt maandelijks geïnformeerd over de voortgang en is betrokken bij de ontwikkeling, voortgang, ondersteuning en evaluatie. Het bedrijf is gevraagd hoe die zich verhoudt tot de afspraak dat het bedrijf geen invloed heeft op het project of de uitvoering. Het bedrijf licht toe dat zij als sponsor actief is betrokken bij brainstormsessies over de koerswijziging die het project is doorgegaan maar dat de eindverantwoordelijkheid voor het project te allen tijde bij de patiëntenorganisatie ligt. Jaarlijks stuurt de patiëntenorganisatie een algemene verantwoordingsbrief om te melden dat de gesponsorde bedragen zijn besteed conform de afspraken.

Wat is goed en wat kan beter

Met het project worden geen reguliere zorgkosten vervangen. De CGR acht het positief dat de organisatie regelmatig verantwoording aflegt aan het bedrijf over de voortgang. Ook draagt het bij aan de integriteit van beide partijen dat bedragen die niet worden uitgegeven, worden terugbetaald aan het bedrijf. De plichten aan de kant van de patiëntenorganisatie in de vorm van maandelijks en jaarlijkse verantwoording zijn in lijn met de CGR Gedragscode. De onafhankelijkheid van de organisatie wordt gewaarborgd doordat er een tweede sponsor is die hetzelfde bedrag sponsort en doordat de organisatie op zoek is naar nieuwe inkomensstromen. Beide partijen onderschrijven de CGR Gedragscode en de transparantieregels.

De CGR acht de relatie in lijn met de Gedragscode.

9. Sponsoring patiëntenorganisatie voor bewustwordingscampagne

Beschrijving

Een geneesmiddelenbedrijf sponsort in 2022 een bewustwordingscampagne van een patiëntenorganisatie voor een bedrag tussen €30.000 en €35.000. De campagne gaat over de risico's die komen kijken bij een bekende aandoening waar de patiëntenorganisatie zich voor inzet en is gericht patiënten en hun familie en vrienden, als ook specifieke risicogroepen.

Beoordeling

De patiëntenorganisatie heeft de sponsoring aangevraagd omdat geen reguliere financiering beschikbaar is zoals subsidies of beschikbaar lidmaatschapsgeld. Het contract laat zien hoe de patiëntenorganisatie de bewustwordingscampagne over

>> lees verder

de aandoening wil vormgeven, d.m.v. een online risicocheck, die korte video-animaties, één langere video, 20 social media posts, en verspreiding op grote kanalen o.a. door advertenties. Daaromheen wordt budget beschikbaar gesteld voor projectmanagement, monitoring en overleg over productie en distributie.

Een andere partij sponsort het project ook, voor een vergelijkbaar bedrag. Dit komt de onafhankelijkheid ten goede. Er zijn geen aanwijzingen om aan te nemen dat zorgprofessionals door deze sponsoring worden beïnvloed om de geneesmiddelen van het bedrijf voor te schrijven of ter hand te stellen, of dat patiënten worden beïnvloed om de geneesmiddelen van het bedrijf te gebruiken.

Beide partijen onderschrijven de CGR Gedragscode en de transparantieregels. De patiëntenorganisatie zal ook verantwoording afleggen over de uitvoering van het project en zo nodig een eindafrekening laten zien. Mocht een deel van het geld niet worden uitgegeven, wordt dit terugbetaald aan het bedrijf.

Wat is goed en wat kan beter

De bewustwordingscampagne over de aandoening en bijbehorende risico's kan de patiëntengroep ten goede komen. Nu er geen reguliere financiering beschikbaar is, is het niet ongepast dat het geneesmiddelenbedrijf de patiëntenorganisatie financieel ondersteunt om het project te realiseren. Van tevoren is duidelijk uiteengezet wat het project inhoudt en waar bedragen aan worden besteed.

De CGR is geen aanwijzingen tegengekomen die erop duiden dat zorgprofessionals worden aangezet tot het voorschrijven of ter hand stellen van de geneesmiddelen van het bedrijf, of dat patiënten worden aangezet tot het gebruik daarvan.

De CGR acht de overeenkomst in overeenstemming met de gedragscode.

10. Patiëntenorganisatie neemt deel aan patiëntenraad en adviseert bedrijf

Beschrijving

Een patiëntenorganisatie wordt vergoed voor het leveren van advies (dienstverlening) in een patiëntenraad aan een geneesmiddelenbedrijf voor bedrag tussen €500 en €1.000. Voor de uitvoering van de dienst adviseren twee vertegenwoordigers van de patiëntenorganisatie (zelf ook patiënten) het bedrijf over hoe patiënten het beste ondersteund en voorgelicht kunnen worden, gebaseerd op ervaringsdeskundigheid. Op deze manier wil het bedrijf zorgen dat investeringen die worden gemaakt in patiëntondersteuning, ook goed terecht komen.

Beoordeling

Wat het doel is van de patiëntenraad (zie beschrijving hierboven) en hoe de deelname aan de patiëntenraad eruit komt te zien, wordt uiteengezet in de overeenkomst. De raad wordt georganiseerd zonder referentie naar de naam van het bedrijf. Ook is het aantal te besteden uren uitgesplitst en een maximum aantal uren afgesproken.

De vergoeding per uur bedraagt €63, wat binnen de kaders valt van de CGR Gedragscode. Ook is er in het contract een maximumvergoeding afgesproken van rond de €3.000. Het bedrijf heeft toegezegd om zo nodig de BTW te vergoeden. Het feitelijk uitbetaalde en gemelde bedrag blijft ruim onder het afgesproken maximum. Echter, de uren zijn bij de facturatie niet nader verantwoord. Bij navraag legt het bedrijf uit dat 9,25 uur voor de feitelijke dienstverlening zijn vergoed en twee uur voorbereidingstijd. Eén van vertegenwoordigers besteedde een half uur aan de dienst, de rest van de tijd werd besteed door de andere vertegenwoordiger van de patiëntenorganisatie. De bedragen worden overgemaakt op rekening van de patiëntenorganisatie.

Als de vertegenwoordiger van de patiëntenraad onkosten maakt, worden die vergoed door het bedrijf zo lang deze noodzakelijk zijn en het nodig is voor iets wat het bedrijf van de vertegenwoordiger vraagt. Omdat de dienst werd geleverd

[>> lees verder](#)

toen COVID-19 restricties nog van toepassing waren, zijn geen onkosten vergoed. In het contract onderschrijven de partijen de CGR Gedragscode en de meldplicht aan het Transparantieregister Zorg.

Wat is goed en wat kan beter

De dienst die wordt geleverd door de twee vertegenwoordigers van de patiëntenorganisatie kan bijdragen aan de ondersteuning van patiënten met de aandoening in kwestie. Afspraken zijn van tevoren helder omschreven en de vergoedingen blijven binnen de kaders van wat redelijk kan worden geacht, mede door het van tevoren afgesproken maximum te vergoeden bedrag. Op het moment van facturering is het nodig dat het daadwerkelijk aantal besteedde uren inzichtelijk is, zodat duidelijk is hoe het uiteindelijke bedrag tot stand is gekomen.

De CGR acht de relatie in overeenstemming met de gedragscode.

Conclusie

De tien geselecteerde relaties dragen bij aan de verbetering van de zorg voor patiënten en/of de medische wetenschap. Aandachtspunt blijft dat overeenkomsten voldoende gedetailleerd/specifiek zijn om te kunnen controleren wat is afgesproken.

Voor negen van de tien relaties is aanvullend contact geweest met de bedrijven om de context van de samenwerking beter te kunnen begrijpen of om aanvullende informatie op te vragen, bijvoorbeeld over al dan niet vergoede onkosten en onduidelijke posten in de begroting. Dit gaf in alle gevallen voldoende informatie om de relaties goed te kunnen beoordelen. De onderliggende stukken en de aanvullende informatie leidden tot de volgende conclusies.

In twee gevallen kwamen bedrijven samen met de CGR tot de conclusie dat de gerapporteerde relatie niet meldplichtig was in Nederland. Deze relaties gaan over internationale activiteiten waarbij geen of zeer weinig Nederlandse beroepsbeoefenaren zijn betrokken.

Zeven van de tien relaties zijn volledig in overeenstemming met de gedragscode. Drie van de tien relaties zijn grotendeels in overeenstemming met de gedragscode met enkele verbeterpunten. Bij twee relaties heeft de CGR de bedrijven gewezen op verbeterpunten met betrekking tot de gemaakte afspraken. Zo kan de onderbouwing van vergoede kosten in twee gevallen duidelijker. Eén bedrijf wordt erop gewezen dat onkosten en honorarium voor dienstverlening apart moeten worden gemeld en niet als één relatie. Bij een ander bedrijf bleek de gerapporteerde relatie te bestaan uit drie afzonderlijke activiteiten, die als drie afzonderlijke financiële relaties gemeld hadden moeten worden.

In het algemeen ziet de CGR dat een aandachtspunt is om van tevoren te zorgen voor een uitgewerkte begroting ter onderbouwing van de te leveren dienst of sponsoring, waarbij duidelijk is wat alle kostenposten precies inhouden.

De CGR heeft als aandachtspunt hoe moet worden omgegaan met vergoedingen voor internationale activiteiten van in Nederland gevestigde zorgorganisaties. Indien geen sprake is van invloed op in Nederland praktiserende beroepsbeoefenaren, zou de relatie niet in Nederland hoeven te worden gemeld. De vraag is dan wel onder welk regime de relatie dan wel openbaar wordt gemaakt. De CGR gaat bekijken of op dit punt meer duidelijkheid kan worden verschaft.